

У статті розглядаються основні причини скликання, етапи проведення та підсумки Генуезької міжнародної конференції 1922 р. Аналізуються хід конференції, склад делегацій, основні обговорювані на конференції питання і прийняті резолюції. Оцінюються наслідки і етапи реставрації золотого стандарту в основних європейських країнах. Даються рекомендації щодо нового трактування підсумків Генуезької міжнародної конференції 1922 р. у процесі викладання дисциплін «Міжнародні фінанси» і «Міжнародна економіка та міжнародні економічні відносини».

Ключові слова: *Генуезька міжнародна конференція 1922 р., міжвоєнна світова валютна система золотого стандарту, світова валютна система золотовалютного стандарту.*

The article examines the main reasons, the stages and the results of an International Conference in Genoa in 1922. The course of the conference, delegates, conference agenda and adopted resolutions are reviewed. Effects and influence of the Conference and stages of the restoration of the gold standard in major European countries are estimated. Recommendations on a new interpretation of the results of an International Conference in Genoa in 1922 in the teaching discipline, «International Finance» and «International Economics and International Economic Relations» are made.

Key words: *International Genoa Conference (1922), Interwar International Gold Standard, international gold exchange standard.*

Надійшло 15.09.2011.

УДК 629.48(477)

І.Б. Чудаєва

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ТЕХНОПАРКІВ УКРАЇНИ

Проведено аналіз ефективності функціонування технопарків України. Виокремлено сильні і слабкі сторони вітчизняних інноваційних структур. Внесено пропозиції щодо подальшого підвищення ефективності функціонування вітчизняних технологічних парків.

Ключові слова: *високі технології, конкурентоспроможність, ринок, нововведення, інноваційна діяльність, інноваційна компанія, бізнес-інкубатор, комерціалізація, бюджетний ефект, окупність.*

Вступ. Сучасні технологічні парки — це особливий тип науково-технічних структур, покликаних активізувати інноваційну діяльність в державі та її регіонах. Для цього на них згідно з чинним законодавством поширюється статус формування із спеціальним режимом інноваційної діяльності. Основна мета вітчизняних технопаркових структур — створення організаційних засад виконання проектів технологічних парків з виробничого впровадження наукомітських розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції [1]. Регіональні технопарки сприяють також зростанню добробуту територіальної громади за рахунок впровадження у промислове виробництво новітніх технологій, нововведень та активізації інноваційної діяльності. Для досягнення поставленої мети технопарк спрощує створення й зростання нових інноваційних компаній за допомогою інкубаційних процесів та реформування в інноваційні старих і стимулює

й управляє потоками знань і технологій між ВНЗ, НДІ, фірмами та ринками нововведень.

Проте, як показує вітчизняний досвід створення і функціонування технологічних парків, не всі вони є такими провідниками нововведень у виробництво й зразками активної інноваційної діяльності. Більшість із них фактично не функціонує.

Проблеми створення і підвищення ефективності діяльності технологічних парків в Україні знайшли своє відображення у працях багатьох вітчизняних вчених, зокрема В.М. Геєця [2; 3], А.С. Гальчинського, А.К. Кінаха, В.П. Семиноженка [3], О.А. Мазура, В.С. Шевкалюка [4], Д.В. Табачника [5] та ін.

Разом з тим сучасний стан інноваційної діяльності технологічних парків залишається таким, що не відповідає всезростаючим потребам України, а тому потребує подальшого удосконалення організаційно-економічного механізму їх створення і функціонування.

Актуальність цієї проблематики підсилюється за умов намагання України зайняти провідне місце серед держав-лідерів інноваційного розвитку світового господарства. Цим підтверджується зв'язок авторського доробку із важливими науковими та практичними завданнями й невирішеними проблемами, яким присвячується ця стаття.

Постановка завдання. Основною метою статті є аналіз ефективності функціонування технологічних парків України, виявлення слабких місць та викладення основних напрямів підвищення рівня їх інноваційної діяльності. Для досягнення поставленої мети вирішуються такі завдання:

- провести аналіз ефективності функціонування вітчизняних технопарків;

- у ході аналізу виявити слабкі місця їх функціонування та такі, що гальмують подальший розвиток;

- внести пропозиції щодо подальшого підвищення ефективності функціонування вітчизняних технологічних парків.

Результати дослідження. Під ефективністю функціонування у класичному політекономічному понятті розуміється здатність суб'єкта господарювання приносити ефект, який визначається як відношення результату до витрат, що забезпечили цей результат. Для вітчизняних технопарків такими витратами є бюджетні витрати на фінансування виробництва інноваційної продукції за спеціальним режимом інноваційної діяльності технологічних парків. Аналіз витрат Державного бюджету України за 2000–2009 рр. на фінансування інноваційних проектів технологічних парків свідчить про їх високу окупність (табл. 1).

Наведені у табл. 1 дані показують достатньо високий рівень окупності наданої державної фінансової підтримки технопаркам, яка становить на 1 грн державної підтримки 29,6 грн інноваційної продукції. Для порівняння: у Росії цей показник не перевищує 10 руб., а в Китаї — 6 юанів.

Найбільша окупність фінансової державної підтримки реалізації інноваційної продукції у технопарку «ІЕЗ ім. Є.О. Патона», яка у середньому за 2000–2009 рр. на 1 грн підтримки становить майже 80 грн продукції. Окрім того, сплачено до державного бюджету податків та інших відрахувань — 679 млн грн та створено більше 2000 нових робочих місць.

Таблиця 1

Бюджетний ефект інноваційної продукції технопарків за 2000–2009 рр.

Технопарк	Обсяг реалізованої продукції, млн грн	Податки й бюджетне фінансування, млн грн			Окупність, грн/грн
		Нараховано	Сплачено до бюджету	Залишено ТП (держ. підтримка)	
1. ІЕЗ ім. Є.О. Патона	12206	833	679	154	79,2
2. Інститут монокристалів	3040	520	241	279	10,9
3. Напівпровідникові технології	419	55	18	37	11,3
4. Інші ТП	113	21	11	10	11,3
Бюджетне фінансування	х	х	х	52,4	х
Разом	15778	1429	949	532,4	29,6

Сьогодні в Україні створено 16 технопарків віртуального типу, тобто «технопарків без стін». За період свого функціонування ними реалізовано інноваційної продукції на 15778 млн грн за 116 інноваційними проектами, у тому числі на експорт – 10% (табл. 2).

Таблиця 2

Обсяг реалізації інноваційної продукції ТП України за 2000–2009 рр., млн грн

Технопарк	Місце знаходження	Рік створення	Початок функціонування	Реалізовано інноваційної продукції
1. ІЕЗ ім. Є.О. Патона	м. Київ	1999	2000	12206
2. Інститут монокристалів	м. Харків	1999	2000	3040
3. Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка і сенсорна техніка	м. Київ	1999	2000	419
4. Вуглемаш	м. Донецьк	2001	2001	54,0
5. Інститут технічної теплофізики	м. Київ	2002	2003	5,0
6. Укрінфотех	м. Київ	2002	2003	14,0
7. Київська політехніка	м. Київ	2002	2005	38
8. Інтелектуальні інформаційні технології	м. Київ	2002	2003	0
9. Яворів (Львівська область)	м. Яворів	2004	2007	2
10. Агротехнопарк	м. Київ	2004	2007	0
11. Текстиль	м. Херсон	2004	2007	0
12. Машинобудівні технології	м. Дніпропетровськ	2006	2008	0
13. Еко-Україна	м. Донецьк	2004	Не пройшов державної реєстрації	

Технопарк	Місце знаходження	Рік створення	Початок функціонування	Реалізовано інноваційної продукції
14. Наукові і навчальні прилади	м. Суми	2004	Не пройшов державної реєстрації	
15. Ресурси Донбасу	м. Донецьк	2004	Не пройшов державної реєстрації	
16. Український мікробіологічний центр синтезу та новітніх технологій (УМБІЦЕНТ)	м. Одеса	2004	Не пройшов державної реєстрації	
Усього	х	х	х	15778

Аналіз функціонування технопарків показує, що, незважаючи на законодавчу нестабільність в Україні, вони стали найбільш ефективною організаційно-економічною формою інтеграції науки і виробництва серед усіх інших суб'єктів господарювання. За сучасних економічних реалій України технологічні парки є саме тією інноваційною структурою, яка здатна до найбільш ефективного використання такого найважливішого в сучасних умовах фактора конкурентоспроможності, як зниження ресурсоємності та енергоємності науково-технічної продукції й інших видів витрат на її вдосконалення, розробку, виробництво і реалізацію.

Проте, як видно з табл. 2, не всі 16 технопарків показали високу ефективність свого функціонування, а лише 3 – «ІЕЗ ім. Є.О. Патона», «Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка і сенсорна техніка» та «Інститут монокристалів», питома вага яких у загальному випуску інноваційної продукції становить 99,3%. Усі інші реалізували інноваційної продукції лише на 0,7%, з них вісім не функціонували взагалі: чотири («Інтелектуальні інформаційні технології», м. Київ; «Агро-технопарк, м. Київ; «Текстиль», м. Херсон; «Машинобудівні технології», м. Дніпропетровськ) через відсутність державної фінансової підтримки, а інші чотири («Еко-Україна», м. Донецьк; «Наукові і навчальні прилади», м. Суми; «Ресурси Донбасу», м. Донецьк; «Український мікробіологічний центр синтезу та новітніх технологій (УМБІЦЕНТ), м. Одеса) не пройшли державної реєстрації у МОНМС України.

Аналіз причин такого стану показує, що вони мали як об'єктивний, так і суб'єктивний характер. Об'єктивний – дефіцит державного бюджету України, а звідси жорстока фіскальна політика, спрямована на виконання його доходної частини за будь-яку ціну. Усе інше, на наш погляд, має суб'єктивний характер і пов'язане з організаційними й правовими прорахунками через недостатньо вивчений досвід функціонування інноваційних структур у провідних країнах ринкової економіки.

По-перше, помилковою є орієнтація на створення в Україні лише технопарків віртуального типу. Світова практика свідчить, що вони мають створюватися не з нуля, а ставати такими у ході свого тривалого розвитку (еволюції), як це має місце у США – «Силіконова долина».

Віртуальні моделі технопарків «технопарків без стін», як показала вітчизняна практика, доцільно створювати лише на базі всесвітньо відомих науково-дослідних і виробничих установ, якими на сьогодні в Укра-

їні є Інститут електрозварювання імені Є.О. Патона, Інститут монокристалів, Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка і сенсорна техніка, а тому їх інноваційна діяльність і є ефективною. До переліку таких науково-дослідних установ слід додати й інші, які мають висококваліфіковані кадри дослідників, конструкторів, раціоналізаторів та інших. Для усіх інших технопарків має застосовуватися класична американська або західноєвропейська модель — розміщення в одному чи декількох приміщеннях зі створенням інноваційного бізнес-інкубатора або на одній території.

По-друге, окрім віртуальних моделей, на озброєння слід взяти створення технопарків на базі вітчизняних університетів, які сьогодні мають наукові розробки, що чекають своєї комерціалізації. Моделі технопарків, створених на базі університетів, наведено на рис. 1.

По-третє, все, чого ми бажаємо мати від інноваційної діяльності, залежить від людей, які є носіями знань, інтелектуального капіталу, що забезпечує більшою мірою, ніж капітал, фінансовий подальший розвиток економіки. Проте у вітчизняній нормативно-правовій базі не надається значення необхідному матеріальному і моральному стимулюванню мотивів інноваційної діяльності науково-технічних працівників, а робиться розрахунок лише на ентузіазм. А тому, на наш погляд, важлива справа гальмується через низьку заробітну плату вітчизняних науковців.

Рис. 1. Моделі технопарків, створених на базі університетів

Потребує подальшого вдосконалення і законодавча база створення технологічних парків. Згідно зі ст. 1 Закону України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» технологічний парк (технопарк) — юридична особа або група юридичних осіб (далі — учасники технологічного парку), що діють відповідно до договору про спільну діяльність без створення юридичної особи та без об'єднання вкладів з метою створення організаційних засад виконання проектів технологічних парків з виробничого впровадження наукоємних розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції [1].

Якщо з першою частиною визначення цього закону можна погодитися в тому плані, що технопарком може бути юридична особа або група юридичних осіб, що діють відповідно до договору про спільну діяльність без створення юридичної особи, то з другою половиною «без об'єднання вкладів з метою створення організаційних засад виконання проектів технологічних парків з виробничого впровадження наукомістких розробок, високих технологій та забезпечення промислового випуску конкурентоспроможної на світовому ринку продукції» погодитися ніяк не можна.

Адже якщо нічого не об'єднувати учасникам технопарку (фінансові, інтелектуальні ресурси та інше), а чекати лише їх від держави, то, звісно, ніколи й нічого не вийде. На наш погляд, більш ефективним буде технопарк, якщо створюватиметься у формі юридичної особи (акціонерного товариства або холдингу) шляхом об'єднання усіх видів ресурсів (особливо інтелектуальних і фінансових як державних, так і приватних) для інноваційної діяльності з розподілом прибутку між учасниками відповідно до внесеного ними паю.

Заслугує на особливу увагу й створення регіональних технологічних парків, які є прискорювачами інноваційного розвитку депресійних територій. А тому держава в законодавчому порядку має узаконити їх створення на державному й регіональному рівні. Технопарки, що створені на державному рівні, реєструє і надає прямі і непрямі пільги для інноваційної діяльності держава (Міністерство освіти і науки, молоді та спорту та Міністерство фінансів), а на регіональному або місцевому рівні – міська чи районна рада з наданням пільг місцевого рівня.

Не менш важливим питанням є забезпечення на державному рівні законодавчої стабільності діяльності технопарків. Наприклад, базовим законом про технопарки передбачалося надання їм що спеціальний режим інвестиційної діяльності на 15 років, проте він тривав лише 5 років, а потім розпочалося внесення різних змін до нього, що значно погіршували економічні умови інноваційної діяльності технопарків. Результати цього – падіння кривої реалізації інноваційної продукції технопарками.

На рис. 2 зображено криву зростання інноваційної продукції, реалізованої у рамках спецрежиму, із 177 млн грн у 2000–2001 рр. до 2346 у 2006 р. (зростання у 13 разів) та її неухильного падіння, починаючи з 2007 р. з досягненням 242 млн грн у 2009 р.

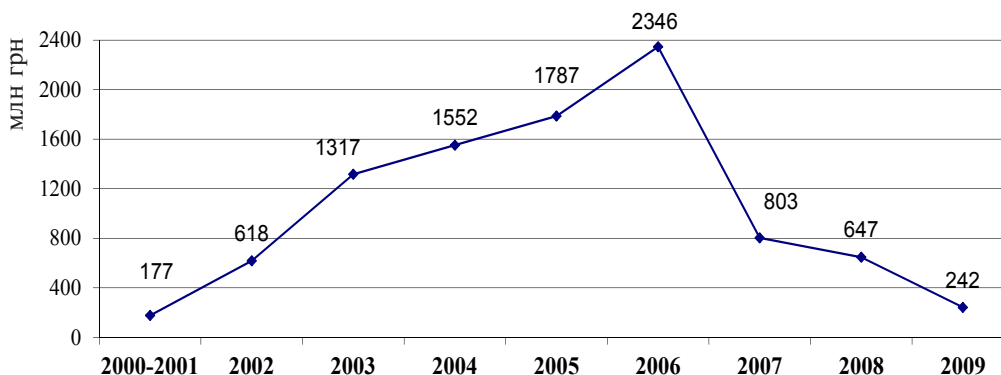

Рис. 2. Реалізація продукції технопарками у рамках спецрежиму, млн грн

Коефіцієнт прибутковості реалізованої інноваційної продукції технопарками без державної фінансової підтримки становив: у 2005 р. – 0,49; у 2007 – 0,42; у 2009 р. – 0,06. Тобто накреслилася негативна тенденція стрімкого наближення до нуля. Лише за умов стабільної державної фінансової підтримки технопарки спроможні бути флагманами інноваційної діяльності в країні, оскільки на умовах самофінансування за жорстокої фіскальної політики, як показує окупність витрат провідних вітчизняних технопарків, вони функціонувати не зможуть (табл. 3).

Таблиця 3

Окупність витрат у провідних вітчизняних технопарках, млн грн

Показник	Технопарк								
	ІЕЗ ім. Є.О.Патона			ІМК			Напівпровідникові технології		
	2005	2007	2009	2005	2007	2009	2005	2007	2009
1. Обсяг реалізації	1500	2253	2253	315	336	216	32	40	12
2. Валові витрати	1005	1586	2118	211	237	203	21	29	11
3. Прибуток	495	667	135	104	99	13	11	11	1
4. Державна фінансова підтримка	6	2	0	24	19	4	1	1	0
5. Разом доходів	501	669	135	128	118	17	12	12	1
6. Рентабельність, %	50	42	6	61	50	8	57	41	8

З табл. 3 видно, що до 2006 р. практично усі три технопарки мали високі показники рентабельності реалізованої інноваційної продукції: технопарк «ІЕЗ ім. Є.О. Патона» – 50%, «ІМК» – 61%, «Напівпровідникові технології і матеріали, оптоелектроніка та сенсорна техніка» – 57%. А коефіцієнт їх прибутковості у 2005 р. без державної фінансової підтримки відповідно становив – 0,49; 0,49; і 0,52, а у 2009 р. – 0,06; 0,06; і 0,09, тобто відбувається стійке падіння.

Висновки. Проведені нами дослідження ефективності діяльності вітчизняних технологічних парків за 2000–2009 рр. показали високі результати їх функціонування з реалізації інноваційної продукції та створення нових робочих місць. Проте законодавча нестабільність у забезпеченні їх функціонування привела до погіршення результатів їх інноваційної діяльності.

Основними напрямками підвищення ефективності українських технопарків мають стати: покращання нормативно-правового і фінансового забезпечення їх діяльності; науково обґрунтований вибір моделі їх створення й функціонування та врахування місцевих можливостей регіонального інноваційного розвитку, як це має місце у провідних країнах ринкової економіки. Питання подальшого підвищення ефективності діяльності вітчизняних технопарків потребують теоретичного і практичного дослідження й наукового обґрунтування перспективних моделей їх запровадження в Україні.

Список використаної літератури

1. Закон України «Про спеціальний режим інноваційної діяльності технологічних парків» від 12.01.2006 року № 3333-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2006. – № 22. – Ст. 182.

2. Геєць В.М. Інноваційні перспективи України: монографія / В.М. Геєць, В.П. Семиноженко. — Х.: Константа, 2006. — 272 с.
3. Інноваційна стратегія українських реформ / А.С. Гальчинський, В.М. Геєць, А.К. Кінах, В.П. Семиноженко. — К.: Знання України, 2002. — 336 с.
4. Технологічні парки: світовий та український досвід / О.А. Мазур, В.С. Шевкалюк. — К.: Прок-бізнес, 2009. — 70 с.
5. Технологічні парки: світовий та український досвід / за ред. Д.В. Табачника. — К.: ТП ІЕЗ, 2004. — 48 с.

Проведен анализ эффективности функционирования технопарков Украины. Выделены сильные и слабые стороны отечественных инновационных структур. Внесены предложения относительно дальнейшего повышения эффективности функционирования отечественных технологических парков.

Ключевые слова: высокие технологии, конкурентоспособность, рынок, нововведение, инновационная деятельность, инновационная компания, бизнес-инкубатор, коммерциализация, бюджетный эффект, окупаемость.

The analysis of efficiency of functioning of technoparks of Ukraine is conducted. Strong and weak sides of domestic innovative structures are selected. Suggestions are borne in relation to the subsequent increase of efficiency of functioning of domestic technological parks.

Key words: high technologies, competitiveness, market, innovation, innovative activity, innovative company, business-incubator, commercialization, budgetary effect, recoupment.

Надійшло 07.09.2011.

УДК 368.02:330.322

И.С. Шкура

ИНВЕСТИЦИОННЫЕ ВОЗМОЖНОСТИ СТРАХОВЫХ КОМПАНИЙ УКРАИНЫ

Статья посвящена вопросам роли страховых компаний на отечественном инвестиционном рынке, выявлению их инвестиционных возможностей с учетом изменений, произошедших на финансовом рынке.

Ключевые слова: страховая компания, инвестиционный рынок, страховой рынок, резервы страховщиков, инвестиционная политика.

Постановка проблемы. Страховой рынок выполняет ряд важнейших социально-экономических функций: обеспечивает непрерывность, стабильность процесса общественного воспроизводства, освобождает бюджет от расходов на возмещение убытков, защищает благосостояние граждан, выступает источником долгосрочных инвестиций.

Анализ последних исследований и публикаций. Роль страхования в экономике страны освещается в работах многих ученых: М.М. Александровой, К.Г. Воблого, Н.М. Внуковой, Л.М. Горбач, С. С. Осадца, Н.В. Ткаченко и др. Основное внимание уделяется обоснованию роли страхования в общественном воспроизводственном процессе и финансовой системе, однако основательных исследований инвестиционных воз-